

**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW
WEWNĘTRZNYCH**

z dnia 1 czerwca 1929 r.

**o organizacji dozoru nad artykułami żywności i przed-
miotami użytku.**

Na podstawie postanowień art. 10 ust. 4, art. 11 ust. 3 i 4, art. 15 ust. 2 i 4, art. 16 oraz art. 47 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o dozorcze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343) postanawiam co następuje:

**Władze i organa dozoru nad artykułami żywności
i przedmiotami użytku.**

§ 1. Do powiatowej władzy administracji ogólnej, jako do władzy I instancji w sprawach dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku, należy w szczególności:

- a) kierownictwo akcją dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku na terenie powiatu;
- b) nadzór i koordynowanie działalności organów dozoru;
- c) kontrola kwalifikacyj komunalnych organów dozoru;

- d) wydawanie w I instancji zarządzeń i orzeczeń w sprawach dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku;
- e) wydawanie zarządzeń i orzeczeń w sprawie zajęcia artykułów żywności i przedmiotów użytku w przypadkach, przewidzianych w art. 20 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343);
- f) wydawanie zarządzeń i orzeczeń w sprawie niszczenia artykułów żywności i przedmiotów użytku w przypadkach, przewidzianych w art. 20 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343);
- g) zatwierdzanie zajęć, dokonanych przez organa dozoru, przewidziane w art. 21 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343).

O ustanowieniu w myśl postanowień art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343) komunalnych organów dozoru winny gminy oraz powiatowe związki komunalne zawiadomić powiatową władzę administracji ogólnej, podając imię i nazwisko, wiek, kwalifikacje ustanowionego funkcjonariusza oraz obwód jego działalności urzędowej.

§ 2. Do wojewódzkich władz administracji ogólnej należy:

- a) kierownictwo akcją dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku na obszarze województwa, wydawanie w tym zakresie odpowiednich zarządzeń powiatowym władzom administracji ogólnej, nadzór nad działalnością tych władz;
- b) decydowanie przy współudziale wydziału wojewódzkiego z glosem stanowczym o zakresie przewidzianego w myśl art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343) obowiązku gmin i powiatowych związków komunalnych co do utrzymywania komunalnych organów dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku;
- c) rozstrzyganie odwołań od zarządzeń i orzeczeń powiatowych władz administracji ogólnej;
- d) nadzór nad komunalnymi pracownikami badania żywności i przedmiotów użytku, funkcjonującymi w myśl postanowień art. 15 i 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343).

§ 3. W m. st. Warszawie czynności, wymienione w § 1, należą do starostów grodzkich, w § 2 ust. a) i c) — do Komisarza Rządu m. st. Warszawy, a w § 2 ust. b) i d) — do Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 4. Spełnianie czynności organów dozoru, określonych w art. 18, 19 i 20 ust. 2 rozporządzenia

Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343), należy:

- a) w miejscowościach, dla których zostały ustanowione, w myśl art. 17, komunalne organa dozoru — do tych organów;
- b) w pozostałych miejscowościach — do organów sanitarnych powiatowych władz administracji ogólnej (lekarzy urzędowych tych władz).

Organa sanitarne powiatowych władz administracji ogólnej są uprawnione do spełniania czynności organów dozoru i w tych miejscowościach, dla których zostały ustanowione komunalne organa dozoru.

§ 5. Do spełniania czynności organów, określonych w art. 18, 19 i 20 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343), na całym obszarze Państwa są uprawnieni również funkcjonariusze fachowi właściwego terytorjalnie Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku, posiadający odpowiednie upoważnienia, wydane na wniosek dyrektorów Państwowych Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku przez wojewódzkie władze administracji ogólnej, a w m. st. Warszawie przez Komisarza Rządu.

§ 6. Komunalnymi organami dozoru, ustanowionymi w myśl przepisów art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343), są:

- a) lekarze sanitarni związków komunalnych;
- b) specjaliści kontrolerzy artykułów żywności i przedmiotów użytku;
- c) inne organa sanitarne, posiadające kwalifikacje kontrolerów artykułów żywności i przedmiotów użytku.

§ 7. Na żądanie stron organa dozoru winny się wylegitymować z posiadania uprawnień do wykonywania czynności, o których mowa w art. 18, 19 i 20 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343).

Dowodem posiadania tych uprawnień są:

- a) dla organów sanitarnych powiatowych władz administracji ogólnej (lekarzy urzędowych tych władz), komunalnych lekarzy sanitarnych i komunalnych kontrolerów artykułów żywności i przedmiotów użytku oraz dozorców sanitarnych ich legitymacje służbowe względnie zastępujące te legitymacje zaświadczenia (załącznik 1);
- b) dla komunalnych organów sanitarnych, wymienionych w § 6 punkt c) niniejszego rozporządzenia, specjalne zaświadczenia, wymienające wyraźnie prawo do wykonywania czynności dozoru (załącznik 2);
- c) dla funkcjonariuszów Państwowych Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku — zaświadczenia, wydane przez wojewódzkie władze administracji ogólnej, a w m. st. Warszawie przez Komisarza Rządu (załącznik 3).

§ 8. Kategorie prób, których badanie należy będzie do właściwości poszczególnych pracowni komunalnych, ustanowionych w myśl art. 15 i 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343), ustalił Minister Spraw Wewnętrznych.

Próby, pobrane przez organa dozoru na obszarze gmin, dla których te pracownie zostały ustanowione, powinny być kierowane do tych pracowni w granicach ustalonej, zgodnie z ust. 1 niniejszego paragrafu, właściwości rzeczowej.

Inne próby na obszarze tych gmin oraz wszelkie próby, pobrane w miejscowościach, dla których nie zostały ustanowione odpowiednie pracownie komunalne, powinny być zarówno przez państwowe, jak i komunalne organa dozoru skierowywane do terytorjalnie właściwego Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku.

Próby, pobrane przez funkcjonariuszy fachowych Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku, powinny być kierowane do zbadania do właściwego Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku.

W przypadkach niecierpiących zwłoki organa dozoru mogą przysyłać próby do badania do terytorjalnie najbliższego Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku.

§ 9. Przy udzielaniu gminie zwolnienia od obowiązku utrzymywania własnej pracowni w myśl art. 15 ust. 5, Minister Spraw Wewnętrznych może na podstawie porozumienia zainteresowanych czynników określić warunki takiego zwolnienia w zależności od korzyści, jakie przez to otrzymuje gmina i ciężarów, jakie z tego powodu spadają na Państwowy Zakład badania żywności i przedmiotów użytku.

II.

Państwowe Zakłady badania żywności i przedmiotów użytku.

§ 10. Państwowe Zakłady badania żywności i przedmiotów użytku dzielą się na oddziały:

- a) hydrologiczny,
- b) toksykologiczny (sądowo - chemiczny),
- c) nabiałowy,
- d) przetworów zbożowych,
- e) ogólnie - badawczy,
- f) administracyjny.

Minister Spraw Wewnętrznych może w miarę potrzeby tworzyć w poszczególnych zakładach nowe oddziały, lub łączyć poszczególne oddziały.

Na czele poszczególnego oddziału stoi kierujący oddziałem jeden z adjunktów zakładu, wyznaczony przez dyrektora.

§ 11. Na czele Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku stoi dyrektor, powołany przez Ministra Spraw Wewnętrznych do kierowania całokształtem działalności zakładu oraz prowadzenia jego administracji. Dyrektor jest od-

powiedzialny za całą działalność poruczonego mu zakładu.

Dyrektora zakładu zastępuje wyznaczony przez Ministra Spraw Wewnętrznych adjunkt zakładu, kierujący jednym z oddziałów.

§ 12. Koszty postępowania administracyjnego obowiązują na zasadach, wyszczególnionych w art. 105 — 107 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341), zobowiązanych niezależnie od tego, czy osobami temi są władze i urzędy państwowe lub samorządowe, czy też osoby prywatne.

Zobowiązany winien na żądanie zakładu zgóry złożyć wyznaczoną przez zakład sumę kosztów postępowania.

§ 13. Okręgi działalności poszczególnych Państwowych Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku ustala się jak następuje:

- a) dla Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku w **Warszawie** — okrąg, obejmujący m. st. Warszawę oraz województwa: warszawskie, białostockie, wileńskie, nowogródzkie, poleskie i wołyńskie;
- b) dla Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku w **Łodzi** — okrąg, obejmujący województwa: łódzkie, kieleckie i lubelskie;
- c) dla Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku w **Krakowie** — okrąg, obejmujący województwa: krakowskie, lwowskie, stanisławowskie i tarnopolskie;
- d) dla Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku w **Poznaniu** — okrąg, obejmujący województwa: poznańskie i pomorskie.

§ 14. Grzywny, nakładane na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343), przypadają na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w **Warszawie** i w **Wilnie** — Państwowemu Zakładowi badania żywności i przedmiotów użytku w **Warszawie**; na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w **Krakowie** i we **Lwowie** — Państwowemu Zakładowi badania żywności i przedmiotów użytku w **Krakowie**; na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w **Poznaniu** i w **Toruniu** — Państwowemu Zakładowi badania żywności i przedmiotów użytku w **Poznaniu**; na obszarze okręgu sądu apelacyjnego w **Lublinie** — Państwowemu Zakładowi badania żywności i przedmiotów użytku w **Łodzi**.

§ 15. Państwowe Zakłady badania żywności i przedmiotów użytku obowiązane są wypełniać żądania właściwych władz administracji ogólnej w zakresie zadań zakładu.

Zakładom tym przysługuje prawo inicjatywy co do zwracania uwagi władz administracji ogólnej na potrzebę lub konieczność wydania tych czy innych zarządzeń. Spostrzeżenia swe w tym zakresie Pań-

stwowe Zakłady badania żywności i przedmiotów użytku komunikują właściwym wojewodom, a w m. st. Warszawie — Komisarzowi Rządu.

§ 16. Jeżeli wypadnie zakładowi uczynić doniesienie do władz wymiaru sprawiedliwości (art. 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej), powiniem zakład równocześnie uwiadomić o dokonaniem doniesieniu tę władzę, na której żądanie przeprowadzono badanie.

§ 17. Nadzór wojewódzkich władz administracji ogólnej nad Państwowymi Zakładami badania żywności i przedmiotów użytku, o którym mowa w ust. 3 art. 11, należy do wojewody, właściwego terytorjalnie dla siedziby zakładu.

Nadzór ten obejmuje:

- a) wgląd w załatwianie spraw personalnych funkcjonariuszy zakładu;
- b) prawo kontroli rachunkowej zakładu;
- c) kontrolę wypełnianych przez zakład zadań władz administracji ogólnej w sprawach, dotyczących dozoru nad artykułami żywności i przedmiotami użytku.

Nadzór nad Państwowym Zakładem badania żywności i przedmiotów użytku w Warszawie należy do Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 18. Właściwe władze nadzorcze, w myśl ust. 2 art. 10, punktu d) ust. 2 art. 11 oraz ust. 1 art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343), kontrolują działalność komunalnych organów fachowych, sprawujących dozór nad artykułami żywności i przedmiotami użytku, oraz komunalnych pracowników badawczych, a także instruuja te organa i te pracownice za pośrednictwem Państwowych Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku, które spełniają te funkcje na żądanie i w imieniu władz nadzorczych.

Do zadań zakładów w myśl brzmienia punktu c) art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343) należy szkolenie organów fachowych, wykonywających dozór nad artykułami żywności i przedmiotami użytku, w szczególności komunalnych kontrolerów żywności, dozorców sanitarnych oraz funkcjonariuszów zakładów, powołanych do pełnienia funkcji kontroli.

Szczegółowe przepisy, dotyczące kursów szkolenia oraz ich programu, zarówno jak kwalifikacje organów dozoru, wymagane do pełnienia tych czynności, określi specjalne rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

III.

Komunalne pracownice badania żywności i przedmiotów użytku.

§ 19. Komunalne pracownice badania żywności i przedmiotów użytku w gminach, liczących 50,000 — 100,000 mieszkańców, winny mieć co naj-

mniej 4 — 5 ubikacyj, w gminach powyżej 100,000 mieszkańców — 6—7 ubikacyj, urządzonych laboratoryjnie.

Pracownice te winny być zaopatrzone w gaz, wyciągi i urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne.

Urządzenie meblowe, aparatura, szkło, odczynniki chemiczne, powinny tak co do jakości, jak ilości odpowiadać potrzebom i warunkom pracy chemiczno-badawczej z uwzględnieniem badań mikroskopowych.

Każda pracownica winna być zaopatrzona w potrzebne do prac badawczych podręczniki naukowe z właściwych gałęzi wiedzy.

Termin, do którego poszczególne gminy miejskie (art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. — Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343) winny zorganizować komunalne pracownice badania żywności i przedmiotów użytku, względnie zaopatrzyć je w odpowiednie urządzenia, określi w każdym poszczególnym przypadku właściwa wojewódzka władza administracji ogólnej, z którą współdziałała w powyższym zakresie wydział wojewódzki z głosem doradczym.

§ 20. Personel, funkcjonujący w pracowniach komunalnych badania żywności i przedmiotów użytku, powinien się składać z reguły: z kierownika pracowni, chemików - analityków, laboranta do spełniania pomocniczych czynności laboratoryjnych, kontrolerów żywności, personelu kancelaryjnego i służby.

Kwalifikacje, które winien posiadać fachowy personel pracowni, określi specjalne rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

§ 21. Komunalne pracownice badania żywności i przedmiotów użytku obowiązane są składać wojewodzie, którego nadzorowi podlegają, za pośrednictwem właściwych zarządów gmin miejskich kwartalne oraz roczne sprawozdania ze swej działalności. Sprawozdania te wojewoda przedkłada Ministrowi Spraw Wewnętrznych wraz z odpowiednimi wnioskami.

Pracownica m. st. Warszawy składa te sprawozdania wprost Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

§ 22. Na żądanie wojewody dyrektor właściwego terytorjalnie Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku przeprowadza kontrolę działalności pracowni.

Kontrolę pracowni m. st. Warszawy zarządza Minister Spraw Wewnętrznych.

Kontrola winna się odbywać co najmniej raz do roku.

Sprawozdania z przeprowadzonej kontroli wraz z wnioskami dyrektor zakładu składa właściwemu wojewodzie oraz Ministrowi Spraw Wewnętrznych, a w odpisie przesyła właściwemu zarządowi gminy do wiadomości.

§ 23. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie dotychczasowe przepisy, wydane w sprawach unormowanych niniejszym rozporządzeniem, a z niem sprzeczne

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Załącznik 1.

Załącznik 3.

ZAŚWIADCZENIE.

Starosta powiatowy, grodzki, Prezydent miasta
 . . . . . w . . . . .

(Imię i nazwisko) . . . . .
 Lekarz urzędowy powiatu . . . . .
 Lekarz sanitarny magistratu m. . . . .
 Kontroler artykułów żywności magistratu m.
 . . . . . (gminy . . . . .)
 Dozorca sanitarny magistratu . . . . .
 (gminy . . . . .)

jest upoważniony w myśl postanowień ust. 1 art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343) do spełniania czynności, określonych w art. 18, 19 i 20 ust. 2 tego rozporządzenia.

U w a g a:

Na stronie odwrotnej powyższego zaświadczenia winna być wydrukowana treść art. 10 ust. 1 i art. 18, 19, 20 ust. 2.

Załącznik 2.

Starosta powiatowy, grodzki, Prezydent miasta
 . . . . .

ZAŚWIADCZENIE.

P. (imię i nazwisko) . . . . .
 powołany do pełnienia obowiązków kontrolera artykułów żywności i przedmiotów użytku w . . . . ., jest upoważniony na zasadzie: świadectwa z ukończenia kursu przeszkolenia w Państwowej Szkole Higieny (w Państwowym Zakładzie badania żywności i przedmiotów użytku w . . . . .), (zaświadczenia o zdanym egzaminie z kursu przeszkolenia, zaświadczenia o odbytej praktyce w zakresie kontroli żywności w Państwowym Zakładzie badania żywności w . . . . . z wynikiem dobrym)—do spełniania w myśl postanowień ust. 2 art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343) czynności, określonych w art. 18, 19 i 20 ust. 2 tego rozporządzenia.

Zaświadczenie to jest ważne do dnia. . . . .

U w a g a:

Na stronie odwrotnej powyższego zaświadczenia winna być wydrukowana treść art. 17 ust. 2 i art. 18, 19 i 20 ust. 2.

ZAŚWIADCZENIE.

Wojewoda w . . . . .
 (Komisarz Rządu m. st. Warszawy)

P. (imię i nazwisko) . . . . .
 funkcjonarjusz Państwowego Zakładu badania żywności i przedmiotów użytku w . . . . ., jest upoważniony w myśl postanowień ust. 5 art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 343) do spełniania czynności, określonych w art. 18, 19, 20 ust. 2 tego rozporządzenia.

U w a g a:

Na stronie odwrotnej powyższego zaświadczenia winna być wydrukowana treść art. 11 ust. 5, art. 18, 19, 20 ust. 2.